

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే

॥ ద్విచత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ ద్విచత్వారింశః సర్గః ॥

లంకాం ప్రతి వానరాణామాక్రమణం రాక్షసైః సహ సంగ్రామశ్చ

తతస్తే రాక్షసాస్తత్ర గత్వా రావణమందిరం ।

న్యవేదయన్ పురీం రుద్ధాం రామేణ సహ వానరైః ॥ 6.42.1 ॥

రుద్ధాం తు నగరీం శ్రుత్వా జాతక్రోధో నిశాచరః ।

విధానం ద్విగుణం కృత్వా ప్రాసాదం చాప్యరోహత ॥ 6.42.2 ॥

స దదర్శ వృతాం లంకాం సశైలవనకాననాం ।

అసంఖ్యేయైర్హరిగణైః సర్వతో యుద్ధకాంక్షిభిః ॥ 6.42.3 ॥

స దృష్ట్వా వానరైః సర్వైర్వసుధాం కపిలీకృతాం ।

కథం క్షపయితవ్యాః స్యురితి చింతాపరోఽభవత్ ॥ 6.42.4 ॥

స చింతయిత్వా సుచిరం ధైర్యమాలంబ్య రావణః ।

రాఘవం హరియూథాంశ్చ దదర్శాయతలోచనః ॥ 6.42.5 ॥

రాఘవః సహ సైన్యేన ముదితో నామ పుప్లువే ।

లంకాం దదర్శ గుప్తాం వై సర్వతో రాక్షసైర్వృతాం ॥ 6.42.6 ॥

దృష్ట్వా దాశరథిర్లంకాం చిత్రధ్వజపతాకినీం ।

జగామ సహసా సీతాం దూయమానేన చేతసా ॥ 6.42.7 ॥

అత్ర సా మృగశావాక్షీ మత్యతే జనకాత్మజా |
పీడ్యతే శోకసంతప్తా కృశా స్థండిలశాయినీ || 6.42.8 ||

నిపీడ్యమానాం ధర్మాత్మా వైదేహీమనుచింతయన్ |
క్షిప్రమాజ్ఞాపయద్ రామో వానరాన్ ద్విషతాం వధే || 6.42.9 ||

ఏవముక్తే తు వచసి రామేణాక్లిష్టకర్మణా |
సంఘర్షమాణాః ప్లవగాః సింహనాదైరనాదయన్ || 6.42.10 ||

శిఖరైర్వికీరామైతాం లంకాం ముష్టిభిరేవ వా |
ఇతి స్మ దధిరే సర్వే మనాంసి హరియాధపాః || 6.42.11 ||

ఉద్యమ్య గిరిశృంగాణి మహాంతి శిఖరాణి చ |
తరూంశ్చోత్పాట్య వివిధాంస్తిష్ఠంతి హరియాధపాః || 6.42.12 ||

ప్రేక్షతో రాక్షసేంద్రస్య తాన్యనీకాని భాగశః |
రాఘవప్రియకామార్థం లంకామారురుహుస్తదా || 6.42.13 ||

తే తామ్రవక్త్రా హేమాభా రామార్థే త్యక్తజీవితాః |
లంకామేవాభ్యవర్తంత సాలభూధరయోధినః || 6.42.14 ||

తే ద్రుమైః పర్వతాగ్రైశ్చ ముష్టిభిశ్చ ప్లవంగమాః |
ప్రాకారాగ్రాణ్యసంఖ్యాని మమంధుస్తోరణాని చ || 6.42.15 ||

పరిఖాన్ పూరయంతశ్చ ప్రసన్నసలిలాశయాన్ |
పాంసుభిః పర్వతాగ్రైశ్చ తృణైః కాష్ఠైశ్చ వానరాః || 6.42.16 ||

తతః సహస్రయాథాశ్చ కోటియాథాశ్చ యూధపాః |
కోటియాథశతాశ్చాన్యే లంకామారురుహుస్తదా || 6.42.17 ||

కాంచనాని ప్రమర్దంతస్తోరణాని ప్లవంగమాః |
కైలాసశిఖరాగ్రాణి గోపురాణి ప్రమథ్య చ || 6.42.18 ||

ఆప్లవంతః ప్లవంతశ్చ గర్జంతశ్చ ప్లవంగమాః |
లంకాం తామభిధావంతి మహావారణసన్నిభాః || 6.42.19 ||

జయత్యురుబలో రామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః |
రాజా జయతి సుగ్రీవో రాఘవేణాభిపాలితః || 6.42.20 ||

ఇత్యేవం ఘోషయంతశ్చ గర్జంతశ్చ ప్లవంగమాః |
అభ్యధావంత లంకాయాః ప్రాకారం కామరూపిణః || 6.42.21 ||

వీరబాహుః సుబాహుశ్చ నలశ్చ పనసస్తథా |
నిపీడ్యోపనివిష్టాస్తే ప్రాకారం హరియాధపాః |
ఏతస్మిన్నంతరే చక్రుః స్కంధావారనివేశనం || 6.42.22 ||

పూర్వద్వారం తు కుముదః కోటిభిర్దశభిర్వృతః |
ఆవృత్య బలవాంస్తస్థౌ హరిభిర్జితకాశిభిః || 6.42.23 ||

సహాయార్థే తు తస్యైవ నివిష్టః ప్రఘసో హరిః |
పనసశ్చ మహాబాహుర్వానరైరభిసంవృతః || 6.42.24 ||

దక్షిణద్వారమాసాద్య వీరః శతబలిః కపిః |
ఆవృత్య బలవాంస్తస్థౌ వింశత్యా కోటిభిర్వృతః || 6.42.25 ||

సుషేణః పశ్చిమద్వారం గత్వా తారాపితా బలీ |
ఆవృత్య బలవాంస్తస్థౌ కోటికోటిభిరావృతః || 6.42.26 ||

ఉత్తరద్వారమాగమ్య రామః సౌమిత్రిణా సహ |
ఆవృత్య బలవాంస్తస్థౌ సుగ్రీవశ్చ హరీశ్వరః || 6.42.27 ||

గోలాంగూలో మహాకాయో గవాక్షో భీమదర్శనః |
వృతః కోట్యా మహావీర్యస్తస్థౌ రామస్య పార్శ్వతః || 6.42.28 ||

ఋక్షాణాం భీమకోపానాం ధూమ్రః శత్రునిబర్హణః |
వృతః కోట్యా మహావీర్యస్తస్థౌ రామస్య పార్శ్వతః || 6.42.29 ||

సన్నద్ధస్తు మహావీర్యో గదాపాణిర్విభీషణః |
వృతో యత్తైస్తు సచివైస్తస్థౌ యత్ర మహాబలః || 6.42.30 ||

గజో గవాక్షో గవయః శరభో గంధమాదనః |
సమంతాత్ పరిధావంతో రరక్షుర్హరివాహినీం || 6.42.31 ||

తతః కోపపరీతాత్మా రావణో రాక్షసేశ్వరః |
నిర్యాణం సర్వసైన్యానాం ద్రుతమాజ్ఞాపయత్ తదా || 6.42.32 ||

ఏతచ్ఛ్రుత్వా తదా వాక్యం రావణస్య ముఖేరితం |
సహసా భీమనిర్ఘోషముద్ఘుప్తం రజనీచరైః || 6.42.33 ||

తతః ప్రబోధితా భేర్యశ్చంద్రపాండురపుష్కరాః |
హేమకోణైరభిహతా రాక్షసానాం సమంతతః || 6.42.34 ||

వినేదుశ్చ మహాఘోషాః శంఖాః శతసహస్రశః |
రాక్షసానాం సుఘోరాణాం ముఖమారుతపూరితాః || 6.42.35 ||

తే బభుః శుభనీలాంగాః సశంఖా రజనీచరాః |
విద్యున్నండలసన్నద్ధాః సబలాకా ఇవాంబుదాః || 6.42.36 ||

నిష్పతంతి తతః సైన్యా హృష్టా రావణచోదితాః |
సమయే పూర్యమాణస్య వేగా ఇవ మహోదధేః || 6.42.37 ||

తతో వానరసైన్యేన ముక్తో నాదః సమంతతః |
మలయః పూరితో యేన ససానుప్రస్థకందరః || 6.42.38 ||

శంఖదుందుభినిర్హోషః సింహనాదస్తరస్వినాం ।
పుథివీం చాంతరిక్షం చ సాగరం చాభ్యనాదయత్ ॥ 6.42.39 ॥

గజానాం బృంహితైః సార్థం హయానాం ప్రీషితైరపి ।
రథానాం నేమినిర్హోషై రక్షసాం వదనస్వనైః ॥ 6.42.40 ॥

ఏతస్మిన్నంతరే ఘోరః సంగ్రామః సమపద్యత ।
రక్షసాం వానరాణాం చ యథా దేవాసురే పురా ॥ 6.42.41 ॥

తే గదాభిః ప్రదీప్తాభిః శక్తిశూలపరశ్వుధైః ।
నిజఘ్నుర్వానరాన్ సర్వాన్ కథయంతః స్వవిక్రమాన్ ॥ 6.42.42 ॥

తథా వృక్షైర్మహాకాయాః పర్వతాగైశ్చ వానరాః ।
నిజఘ్నుస్తాని రక్షాంసి నఖైర్దంతైశ్చ వేగినః ॥ 6.42.43 ॥

రాజా జయతి సుగ్రీవ ఇతి శబ్ధో మహానభూత్ ।
రాజంజయజయేత్కుక్త్వా స్వస్వనామకథాం తతః ॥ 6.42.44 ॥

రాక్షసాస్త్యపరే భీమాః ప్రాకారస్థా మహీం గతాన్ ।
వానరాన్ భిందిపాలైశ్చ శూలైశ్చైవ వ్యధారయన్ ॥ 6.42.45 ॥

వానరాశ్చాపి సంక్రుద్ధాః ప్రాకారస్థాన్ మహీం గతాః ।
రాక్షసాన్ పాతయామాసుః ఖమాప్తుత్య స్వబాహుభిః ॥ 6.42.46 ॥

స సంప్రహరస్తుములో మాంసశోణితకర్దమః ।
రక్షసాం వానరాణాం చ సంబభూవాద్భుతోపమః ॥ 6.42.47 ॥

॥ ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ద్విచత్వారింశః సర్గః ॥